

Päiväkotien mitoitusergelmat halutaan poistaa lakiin tulevalla tarkennuksella – Nämä asiat varhaiskasvatuksessa muuttuvat elokuussa

Kasvattajien ja lasten suhdeluvusta poikkeaminen on ollut päiväkodeissa tavallista, kun varhaiskasvatustakia on tulkittu virheellisesti. Lisäksi päiväkodeissa ilmenneistä epäkohdista ilmoittaminen on ollut pitkälti kiinni henkilökunnan aktiivisuudesta. Nämä epäkohdat halutaan korjata lakiin tehtävillä muutoksilla. SuPerin asiantuntija Heidi Kuusisto kertoo, miten tämä tulee näkymään päiväkotien arjessa.

Mikä varhaiskasvatuksessa muuttuu 1. elokuuta alkaen?

Elokuun alusta alkaen kasvattajilla on lakisääteinen velvollisuus ilmoittaa kirjallisesti sellaisista havaitsemistaan epäkohdista ja epäkohtien uhista, jotka liittyvät lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. Aiemmin tästä velvollisuudesta ei ole mainittu laissa.

Lakiin on tehty myös tarkennus, joka koskee henkilöstömitoituksen toteutumista. Tilapäinen mitoituksesta poikkeaminen on jatkossa mahdollista vain lapsen hoitoaikoihin liittyvistä syistä.

Miten laki ilmoitusvelvollisuudesta tulee näkymään päiväkodin arjessa?

Kaikista varhaiskasvatuksessa ilmenevistä epäkohdista tai niiden uhasta, läheltä piti- ja vaaratilanteista pitää jatkossa viipymättä tehdä kirjallinen ilmoitus päiväkodin toiminnasta vastaavalle henkilölle. Hänen puolestaan pitää ilmoittaa asiasta kunnan varhaiskasvatuksesta vastaavalle viranhaltijalle. Lakimuutokseen on myös kirjattu, että ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Jos kasvattaja huomaa esimerkiksi, että päiväkodissa olevaa kirjahyllyä ei ole kiinnitetty seinään ja se on vaaraksi lapsille, on siitä tehtävä kirjallinen ilmoitus. Kun kasvattajalla herää huoli jostakin asiasta, tulee ilmoitus aina mieluummin tehdä kuin jättää tekemättä. Kyse on kuitenkin kaikkien turvallisuudesta.

Jokaisesta päiväkodista tulee jatkossa löytyä kirjalliset ohjeet ilmoitusvelvollisuudesta ja ne on pidettävä julkisesti kaikkien nähtävillä. Henkilöstö tulee myös perehdyttää ilmoitusten tekemiseen.

Kannattaa muistaa, että ilmoituksiin liittyviä dokumentteja on säilytettävä kuluvan ja vielä seuraavan kalenterivuoden loppuun asti. Eli jos ilmoituksen tekee vaikkapa elokuussa 2021, on ilmoitus säilytettävä vuoden 2022 loppuun saakka.

Jokaisen on hyvä kerrata, mitä varhaiskasvatustakissa on säädetty muun muassa varhaiskasvatuksen tavoitteista, lapsen edun ensisijaisuudesta, päivittäisestä kestosta, varhaiskasvatusympäristöstä sekä henkilöstön mitoituksesta, rakenteesta ja täydennyskoulutuksesta.

Miksi lakiin oli tarpeen lisätä tarkennus henkilöstömitoituksesta?

Henkilöstömitoituksesta poikkeaminen henkilökunnan poissaolojen vuoksi ei ole ollut sallittua tähänkään asti. Laki ei ole sallinut, että päiväkodissa työskennellään vajaalla henkilökunnalla esimerkiksi kasvattajien lomien, koulutuspäivien tai muiden ennalta tiedettyjen poissaolojen tai pidempien sairauslomien vuoksi. Näin on kuitenkin toimittu, kun mitoituksesta poikkeamista

koskeva pykälä on koettu vaikeaselkoiseksi ja sitä on sovellettu väärin. Lakiin tehtävällä tarkennuksella halutaan päästä eroon virhetulkinnoista.

Miten varhaiskasvatukseen tehty tarkennus tulee käytännössä näkymään työpaikoilla?

Laki pysyy samana kuin ennen, ja siihen tehdään vain tarkennus. Jos mitoitus on toteutunut päiväkodissa tähän asti varhaiskasvatukseen mukaisesti, ei tämä tarkennus muuta arkea juurikaan. Mikäli yksikössä on tähän asti poikettu mitoituksesta henkilöstön poissaolojen vuoksi, laki ei jatkossa mahdollista enää pientäkään tulkinnanvaraa asian suhteen. Kannattaa kuitenkin muistaa, ettei lakia ole nykyiselläänkään saanut soveltaa niin, että mitoituksesta voisi poiketa henkilöstön poissaolojen vuoksi.

Mitoituksesta poikkeamisen syynä voi olla ainoastaan se, että lapsen hoitoaikoihin tulee muutoksia. Voi esimerkiksi tulla tilanne, jossa lapsen huoltaja saa opiskelupaikan, työllistyy tai hänen työaikatauluhiinsa tulee pakottavia muutoksia ja lapsen on oltava päiväkodissa pidempään. Tämä ei kuitenkaan saa olla säännönmukaista.

Toiminnan järjestäjien, kuten kaupunkien ja yksityisten päiväkotien, tulee jatkossakin panostaa riittävään sijaisjärjestelmään. Myös saman päivän aikana tuleviin poissaoloihin pitäisi saada sijainen mahdollisimman pian. Jos päiväkotiin tulee esimerkiksi aamuseitsemältä tieto, että kasvattaja on sairastunut, pitää sinne pyrkiä saamaan sijainen. Jos on etukäteen tiedossa, että kasvattaja on pois koko loppuviikon, on loppuviikoksi saatava sijainen – silloin ei riitä, että siihen pyritään. Jos sijaisten saamisessa on jo nyt haasteita, kannattaa varhaiskasvatuksen järjestäjän tarkastella sijaisjärjestelmän riittävyttä.

Miten voidaan seurata, että päiväkodin mitoitukset toteutuu?

Varhaiskasvatussyksikössä kannattaa jatkossakin pitää kirjaa mitoitusten toteutumisesta. Mitoitusta laskettaessa tulee huomioida läsnä olevien kasvattajien määrän lisäksi alle 3-vuotiaiden lasten määrä, yli 3-vuotiaiden lasten määrä, niiden yli 3-vuotiaiden määrä, jotka ovat hoidossa enemmän kuin viisi tuntia sekä niiden yli 3-vuotiaiden määrä, jotka ovat hoidossa enintään viisi tuntia päivässä. Huomioon tulee ottaa myös se, jos päiväkodissa on vammainen tai muuten tuen tarpeessa oleva lapsi.

Mitoitusta on tärkeää seurata monestakin syystä. Se on tärkeä tieto, jos esimerkiksi joudutaan tekemään vaaratilanneilmoitus lapselle sattuneen tapaturman vuoksi. Kyseisen ajankohdan suhdeluvut on helpompi tarkistaa jälkeenpäin, jos päivittäisiin lapsilistoihin on merkitty ruksin sijaan se, monelta lapset on tuotu päiväkotiin ja milloin heidät on haettu.